

Sygn. akt **IV U 100/19**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku A. Ł.

przy udziale innej strony D. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o składki ubezpieczeniowe

na skutek odwołania A. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 14/11/2018 r.(...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 14/11/2018r. Nr (...) w ten sposób, że ustala, iż wynagrodzenie wnioskodawczyni A. Ł. od dnia 16.02.2018r. z tytułu zawartej umowy o pracę pomiędzy wnioskodawczynią a płatnikiem składek D. L. stanowi kwota 3000zł brutto i zobowiązuje organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne od kwoty 3000zł brutto.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawczyni kwotę: 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 100/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 5 czerwca 2019r.

Decyzją z dnia 14 listopada 2018r. nr(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 58 § 1 i 3 ustawy kodeks cywilny stwierdził nieważność warunków umowy o pracę zawartej 25.06.2018r. pomiędzy A. Ł. a płatnikiem składek D. L. w części dotyczącej ustalonego wynagrodzenia w kwocie 3 000 zł brutto przy ustalonym przez strony wymiarze czasu pracy 1/2 etatu oraz ustalił podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe dla A. Ł. w kwocie 1 844,33 zł.

W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że A. Ł. od 16.02.2018r. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika

składek D. L.. Płatnik składek złożył za wnioskodawczynią miesięczne raporty rozliczeniowe za miesiąc luty 2018r. z wykazaną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1 350,00 zł, za miesiące marzec – maj 2018r. w kwocie 3 000,00 zł, za miesiąc czerwiec 2017r. w kwocie 300,00 zł, za lipiec 2018r. – 0,00 zł. Za okres od 04.06.2018r. do 06.07.2018r. pracodawca wypłacił wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy. Organ rentowy uznał, że ustalenie wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w wysokości 3 000,00 zł dla A. Ł. stanowiło naruszenie zasad współżycia społecznego i zmierzało do omięcia prawa poprzez stworzenie warunków umożliwiających uzyskiwanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Wobec powyższego organ rentowy ustalił dla A. Ł. wynagrodzenie w wysokości 1 844,33 zł brutto miesięcznie przysługujące z tytułu zatrudnienia od 16.02.2018r.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył pełnomocnik A. Ł. wnosząc o jej zmianę i ustalenie podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne dla A. Ł. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy 1/2 etatu u płatnika składek D. L. od 16.02.2018r. w kwocie 3 000 zł. Podnosił, że podczas zatrudnienia wnioskodawczyni u płatnika składek D. L. zajmowała się ona administrowaniem i kompleksową obsługą administracyjno-prawną. Wnioskodawczyni posiada wykształcenie wyższe prawnicze, ukończoną aplikację komorniczą i złożony z wynikiem pozytywnym egzamin komorniczy. Posiada również tytułu zawodowy adwokata. Podał, iż kondycja finansowa firmy pozwalała na zaoferowanie wnioskodawczyni wynagrodzenia w kwocie 3 000 zł brutto miesięcznie. Zdaniem pełnomocnika zaoferowane wnioskodawczyni zarobki są godziwe i odpowiadają powierzonym jej obowiązkom, a w szczególności odpowiadają korzyściom, które firma osiągnęła dzięki pracy wnioskodawczyni.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie podtrzymując w całości swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. Ł. w 2013r. ukończyła studia na Uniwersytecie (...) na Wydziale Prawa i Administracji na kierunku prawo.

Od 1 sierpnia 2014r. do 30 listopada 2014r. odbywała staż w kancelarii komorniczej zorganizowany przez Powiatowy Urząd Pracy w R..

W okresie od 1 stycznia 2015r. do 31 grudnia 2016r. była zatrudniona w kancelarii komorniczej w R. na stanowisku aplikanta komorniczego, a od 1 stycznia 2017r. do 31 maja 2017r. na stanowisku referenta.

W dniach 16-17 marca 2017r. przystąpiła do egzaminu komorniczego, z którego uzyskała wynik pozytywny.

W okresie od 15 grudnia 2017r. do 15 lutego 2018r. współpracowała z Kancelarią (...) w R..

W dniach 20-23 marca 2018r. przystąpiła do egzaminu adwokackiego i uzyskała wynik pozytywny.

D. L. prowadzi firmę transportową. Jest podwykonawcą firmy (...). Zatrudniani przez niego kierowcy zaopatrują sklepy i restauracje w towar firmy (...). Kondycja finansowa firmy jest bardzo dobra. W 2017r. przychód firmy wynosił 1 285 876,62 zł, zaś dochód – 108 535,51 zł.

W dniu 16 lutego 2018r. A. Ł. zawarła umowę o pracę z D. L. właścicielem firmy (...) z siedzibą w R. na czas określony do 30.09.2019r. Powierzono jej stanowisko pracownika ds. prawnych i administracyjnych w 1/2 wymiaru czasu pracy za wynagrodzeniem 3 000 zł brutto. Wnioskodawczyni świadczyła pracę od poniedziałku do piątku w godzinach 12-16. Do zakresu jej obowiązków należało rozliczanie i sprawdzanie wykonanej trasy kierowców z dnia poprzedniego, sprawdzenie faktur gotówkowych i przelewowych, przeliczanie zwracanych skrzynek i opakowań, odbierała dokumentację od księgowej, udzielała porad prawnych, przygotowywała umowy o pracę oraz inne umowy cywilnoprawne, weksle in blanco, odpowiadała za korespondencję oraz sporządzała pisma prawne.

Wnioskodawczyni została przeszkolona w dziedzinie bhp, jak też nie stwierdzono przeciwwskazań medycznych do podjęcia przez nią pracy.

Wnioskodawczyni została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek D. L.. Płatnik składek złożył za wnioskodawczynię miesięczne raporty rozliczeniowe za miesiąc luty 2018r. z wykazaną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1 350,00 zł, za miesiące marzec – maj 2018r. w kwocie 3 000,00 zł, za miesiąc czerwiec 2017r. w kwocie 300,00 zł, za lipiec 2018r. – 0,00 zł. Za okres od 04.06.2018r. do 06.07.2018r. pracodawca wypłacił wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy.

Wcześniej czynności powierzone wnioskodawczyni wykonywała E. S. (1), która otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 2 500 zł w wymiarze 1/2 etatu. Obecnie miejsce wnioskodawczyni zajęła K. M. otrzymująca wynagrodzenie 2 490 zł, przy czym zajmuje się ona wyłącznie obowiązkami o charakterze administracyjnym, gdyż nie posiada wykształcenia prawniczego.

Kwota 3 000 zł została przez strony wynegocjowana i uzasadniona była szerokim zakresem obowiązków wnioskodawczyni, a także posiadaniem przez nią wykształceniem.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego na okoliczność obowiązków pracowniczych A. Ł. i ustalonego wynagrodzenia za pracę stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w dniu 14 listopada 2018r. wydał zaskarżoną w sprawie decyzję.

(dowód: zeznania świadka K. S. k. 71, zeznania świadka L. K. k. 71, zeznania świadka M. Ś., dokumentacja w aktach ZUS, dokumentacja dołączona do odwołania)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody.

Jako wiarygodne uznał zeznania świadków odnośnie wykonywania obowiązków pracowniczych przez wnioskodawczynię, jak też ich zakresu. Fakt świadczenia pracy nie był sporny w niniejszej sprawie.

Sąd czyniąc ustalenia w sprawie oparł się również na dowodach z dokumentów, których treść i forma nie budziły wątpliwości, a które sporządzone zostały przez podmioty uprawnione w zakresie przysługujących im kompetencji.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie złożone przez A. Ł. jako uzasadnione musiało skutkować zmianą zaskarżonej w sprawie decyzji odnośnie wysokości przyjętego wynagrodzenia za pracę.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że to umowa o pracę i jej treść, w szczególności w zakresie wynagrodzenia za pracę, wpływa na stosunek ubezpieczenia, kształtuje go poprzez wyznaczenie wysokości składki i powstanie obowiązku jej opłacenia i prowadzi do uzyskania świadczeń w odpowiedniej wysokości. Jak wynika z treści art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300 j.t.) obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Pracownik podlega ubezpieczeniom społecznym z mocy prawa i zgłoszenie do ubezpieczenia ma charakter deklaratoryjny.

Zasady ustalania składek oraz podstaw ich wymiaru reguluje przepis art. 18 powołanej ustawy systemowej, stanowiąc między innymi, że podstawę wymiaru składek stanowi przychód zdefiniowany w art. 4 pkt 9 tej ustawy czyli przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. 2018r. poz. 1509 j.t.). Niewątpliwie składka na ubezpieczenia społeczne ma charakter obowiązkowy, celowy, odpłatny i bezzwrotny a prawidłowe opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz właściwe fundusze jest obowiązkiem płatnika składek.

Zgodnie zaś z art. 86 cytowanej ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych uprawniony jest do kontroli i zakwestionowania wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Kwestionowanie przez organ rentowy wysokości osiąganego w ramach stosunku pracy wynagrodzenia wielokrotnie było przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który swe zapatrywania wyraził między innymi w orzeczeniu z dnia 27 kwietnia 2005 r. II UZP 2/05, OSNP 2005/21/388 czy wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 r. II UK 16/05 OSNP 2006/11-12/191. Poglądy w nich wyrażone w całości popiera i przyjmuje za własne Sąd Okręgowy orzekający w sprawie niniejszej.

Sąd Najwyższy sformułował tezę, iż autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jednakże strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny. Umowa o pracę wywołuje skutek nie tylko bezpośredni, ustalający wzajemne stosunki między pracownikiem i pracodawcą lecz i skutek dalszy bowiem umówione wynagrodzenie kształtuje również stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki ubezpieczeniowej i w konsekwencji prowadzi do uzyskania świadczeń na odpowiednim do niej poziomie. Podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem może stanowić wyłącznie wynagrodzenie należne, odpowiednie, rzetelne, sprawiedliwe i zachowujące cechy ekwiwalentności względem pracy.

W wyroku z dnia 5 czerwca 2009 r. I UK 19/09 Lex nr 515697 Sąd Najwyższy wyraził nadto pogląd, iż nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych można przypisać - w okolicznościach każdego konkretnego wypadku - zamiar nadużycia świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Alimentacyjny charakter tych świadczeń i zasada solidaryzmu wymagają bowiem, aby płaca, stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki, nie była ustalana ponad granicę płacy słusznej, a składka w rezultacie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Pomimo, iż przepisy prawa ubezpieczeń społecznych literalnie odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia, udzielanych z zasobów ogólnospołecznych. Dodać wypada również, iż ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne może być w konkretnych okolicznościach uznane za nieważne z mocy art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p. jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego.

W niniejszej sprawie bezspornym jest fakt świadczenia pracy przez wnioskodawczynię. Kwestią sporną jest natomiast wysokość wynagrodzenia ustalona na kwotę 3 000 zł brutto, która to wysokość zdaniem organu rentowego stanowi naruszenie zasad współzycia społecznego.

W ocenie Sądu orzekającego brak jest podstaw do przyjęcia, że zawarta przez (...) D. L. i A. Ł. umowa o pracę była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Przez zasady współzycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania, a ocena nadużycia prawa powinna być dokonana z uwzględnieniem obowiązku uczciwego postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 28 listopada 2001 r., IV CKN 1756/00, LexPolonica nr 383719, por. wyroki Sądu Najwyższego z 3 października 2000 r., I CKN 308/00, Biuletyn SN 2001, nr 1, s. 9 i z 4 października 2001 r., I CKN 458/00, LexPolonica nr 381359). Przepis art. 5 k.c. i art. 8 k.p. pozwalają odmówić ochrony podmiotowi, który prawo swoje wykonuje sprzecznie z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Przepisy te mają zastosowanie wówczas, gdy postępowanie uprawnionego nie tylko nie jest zgodne z obiektywnie rozumianymi i powszechnie przyjmowanymi normami moralnymi, ale jest sprzeczne z tymi normami. Domniemanie przemawia za tym, że ten kto korzysta ze swego prawa, czyni to w sposób zgodny z zasadami współzycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2001 r., II CKN 103/99, LexPolonica nr 376861).

Zauważyć należy, że skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę, a co więcej może być nawet głównym motywem nawiązania stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004. I PK 42/04 OSNP 2005/14/209).

O potrzebie zatrudnienia pracownika decyduje sam pracodawca, a nie organ rentowy. Jest to sfera autonomicznej woli określonego podmiotu do ukształtowania jego struktury organizacyjnej i struktury zatrudnienia, w którą organ rentowy, ani sąd powszechny nie mogą ingerować. Była to decyzja przedsiębiorcy, która mieści się w zakresie wolności prowadzenia działalności gospodarczej na ryzyko przedsiębiorcy, a w związku z tym pozostaje poza kontrolą i oceną Sądu oraz organu rentowego i nie może podlegać ocenie z punktu widzenia jej zasadności czy racjonalności.

Kwota ustalonego przez strony wynagrodzenia, w przekonaniu Sądu, nie stanowi wynagrodzenia nadmiernego, nieadekwatnego do zakresu obowiązków. Wynagrodzenie wnioskodawczyni pozostaje zgodne z treścią art. 78 k.p. stanowiącego, że wynagrodzenie powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy. Ustalenie zatem przez ZUS podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne dla odwołującej w kwocie 1 844,33 zł jest nieuzasadnione okolicznościami sprawy. Fakt, iż inni pracownicy otrzymywali wynagrodzenie w niższej wysokości nie może stanowić podstawy do ustalenia takiego samego wynagrodzenia dla wnioskodawczyni. A. Ł. była pracownikiem biurowym z szerokim zakresem obowiązków. Do zakresu jej czynności należały zarówno sprawy administracyjne, jak też prawne. Zatrudniona wcześniej E. S. (2) otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 2 500 zł za ½ etatu. Na uwadze należy mieć fakt, iż kondycja finansowa pracodawcy jest bardzo dobra. Firma rozwija się, inwestuje. Wnioskodawczyni nie zgodziła się na podjęcie pracy za niższą kwotę niż 3 000 zł, natomiast pracodawca był w stanie taką kwotę zaakceptować. Żaden z pozostałych pracowników nie posiada takiego wykształcenia jak wnioskodawczyni, jak też nie wykonuje takiego zakresu czynności. Zatrudniona na miejsce wnioskodawczyni K. M. wykonuje jedynie czynności administracyjne.

Wskazać należy jeszcze, że wnioskodawczyni od momentu zawarcia umowy o pracę przystąpiła do pracy i realizowała rzetelnie powierzone jej obowiązki, która to okoliczność nie była kwestionowana przez organ rentowy. W dniu podpisywania umowy o pracę była zdolna do pracy.

Należy zatem uznać, że ustalona w umowie o pracę wysokość wynagrodzenia odpowiadała zaangażowaniu wnioskodawczyni oraz możliwościom pracodawcy.

W ocenie Sądu Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wykazał okoliczności świadczących o tym, że warunki zawartej przez strony umowy o pracę w szczególności w zakresie wynagrodzenia naruszały prawo lub zmierzały do jego obejścia. Organ rentowy w toku postępowania nie zgłaszał żadnych wniosków dowodowych ani nie podnosił dodatkowej argumentacji przemawiającej za prawidłowością swej decyzji pomimo, że jest stroną postępowania i że to na nim spoczywał ciężar dowodu.

Mając na uwadze poczynione ustalenia i ich prawną ocenę oraz treść powołanych przepisów, Sąd w myśl art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 14 listopada 2018r. ustalając dla A. Ł. wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika D. L. od 16 lutego 2018r. w kwocie 3 000 zł brutto i zobowiązał organ rentowy do przeliczenia podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne od kwoty 3 000 zł brutto.

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie II wyroku uzasadnia treść art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015r. poz. 1800).